

КАТАРИНА ЦУНКОВА

ПРЕДСКАЗАЊЕ ПРОШЛОСТИ

БУНАР И ХРАМ

Написано у Падини, Војводина, септембар 2010.

Ти исто знаш, трешњо,
кад у јесен још једном
као деца у потоке пушташ цвеће,
о свим причама у нашој земљи.
Како је на колена пала земља,
јесење сунце је изродило пруже
као да је било давни трагач воде,
када су земљом ходали свети Словаци –
а пут им је био осветљен.

Ти, трешњо, свакако знаш
о златним зрнцима у узбурканим пољским рекама
и о човеку који је сам себе посадио,
да би након свих дана, када је већ свима било јасно
да је земља мртва и да јој на лице бацају нову земљу –
проклијао нови човек
и стресао са себе глину.
Апостол месец стављао је дланове
на чело тихе Војводине,
светица Рут застала је са струком кукурузног класја –
када су породили село
а као лице мученика му је старо сунце
пожелело срећан пут.

И тако двеста година у Падини
стоје два света храма.
Тако двеста година у Падини
два торња стоје
и у Богу у земљи,
и у Богу на небесима,
и у Богу у милости, и у Богу у немирима,
и у Богу брескви, и у Богу рада,
моле се бдијућа, моле се сањива
она два торња. А с њима у тишини, ноћима, изнова
моле се Словаци далеко од домова.
А тамо иза Падине, где се губи пут,
на старим колима нестаће дани будући,
на модрим коњима отићи ће наша деца
к Богу, којег смо продали.
Време ће као млинар прашњавих руку
проћи кроз нашу земљу,
дићи ће се брашно с пута,
и на врх ће се дићи попут белог дима,
хлебови ће се вратити у небо
а о свему ће земља сведочити...
Где је као стабло никла црква и зашуштао њен кров,
где је ка извору Бога текао бунар љубећи камење.
Ми овде више нећемо бити.
Али, за наш народ,
бунари и цркве,
као два детета на падини,
сачекаће Христа.
Као и Словаци
са кикама кукурузног класја.

НОЋ НАД ДАМАСКОМ

На крају је остала само бол, као они који још неће да оду,
а над градом се дизао дим и стреле су опадале као латице.
А бичеви, које смо исплели, нас су саме дотукли,
меци су прекривали градове попут кише,
све се враћало и наду протеривало,
све се враћало а нада је терала нас...
Хлеб је пресахнуо, игре су се сломиле.

Неко је каменом звезде разбио витраж земље
и вечност на коју је Европа заборављала
а вечност је занавек
заборавила на Европу.

Од Либије до Сирије,
од мора до мора,
од кривње до кривње,
чак до човека, који се борио,
долазио је анђеоски с рањеним дланом,
ишли су каравани суза по сребрним трачницама
а кривица је остајала,
само људи више није било.

Те ноћи неко је наредио – Не бол, не бол!
Утишати савест треба, да нема више Бога,
утишати лепоту, да нема више вере,
утишати веру, да нема више немира,
утишати занос, утишати срце,
утишати траву, да нема више путева,
утишати сазнања, да не буде: Одакле?
утишати звона, да нема више времена,
утишати гробове, да нема више свећа,
утишати музику, да се поглед више не диже,
утишати уметност, јер је у њој истине превише,
утишати човека, јер му превише на раменима светли крст.

Целе ноћи вечност није с Европе скидала поглед,
целе ноћи Божје сузе су у Дамаск дотицале од мора.

Та ноћ је трајала месецима, годинама,
иако је Бог попут детета терао обруч по стази земље,
иако је у јесен горело дрвеће – ждрепци Елијаса,
иако је било пукло гранитно срце златне омладине...

И зато ти се обраћам, Сиријо, опрости,
када се координате света Богу клањају,
када се Дамаск мења у огледалу земље,
Сиријо, опрости, ако већ небо не може...
И моји часи теку на тој истој земљи,
Дамаску, с тобом, и с крвљу на рукама.
И као с јабуком, коју смо у детињству јели с обе стране,
живимо с тобом заједно, Дамаску,

само не умиремо, Дамаску, с тобом,
ми, дрвеће с коренима у руинама
и плодовима богатства.

К Богу долазе колоне с јагањцима у наручјима –
Боже, то је Бол и нико је не помиљује;
то је Покајање и нико га не приви,
и то је кривња, сирота – и њу су протерали.

Те ноћи седу главу спуштала је ка земљи киша из крхотина
и као мириси несталоше садржаји са слика,
процвале су фреске и сводови су пали,
зидови се тресли, док је пред вратима клечао тенк.

И те ноћи је дошла смрт,
напокон и к безбрижним
говорећи им:
„Ставите прсте на моју страну.”

ПСИ

Чак су и пси пријатељи
и у локвама препознају своја лица
и напокон им у очима заблистају сузе
од ветра и ноћи са пријатељима и без пријатеља,
кад месец спава склупчан као пас чувар
или као да је над хоризонтом затреперио
усправан бели реп.

Чак су и звезде пријатељи,
падају у време чичка и дивљих ружа,
као да је Персеј бацио камен
или је златни паук спустио нити на земљу,
или се само претварају у пут суза,
кад сестра оставља сестру
а златно руно виси небесима на грудима –
орден златне самоће
у рату против тескобе.

Чак су и дрвета пријатељи,
гранама додирују своја наборана лица,

понекад запевају у крошњама борова
и продре кроз њих смоласти плач,
кад и бол замирише.

Само се човек и не сећа кога је све изгубио,
само му дрвеће на ветру нешто показује
знаковним језиком.

XXII ВЕК

Природа, која се зове живот,
често једина зна да наговести смрт,
када човек гледа само напред
а онда се разочара
као да му је кларинет запео у грлу.
Увек сам се плашила краја века,
као да нас је историја поделила судбоносном реком,
и ја више нећу ходати у епохи,
где су живели цареви.
Бојим се да заборавим случајна лица,
бојим се да живот оставим на страну,
да заборавим на јоргован,
индијанска места и плехани кључић,
на овај четвртак и на шкрипу северног снега,
на човека с којим се већ дуго не слажем,
али слажем се да ми је у успомене простро свој траг као столњак,
а ја га нисам обрисала,
и бојим се да немам шта да додам будућности,
и тако само стојим са тим бићем/животом
којем је жао због неправде заборава
и сита које не може све да понесе...
Боже, ти знаш и обликујеш векове,
који се витким прстима протежу кроз живот
и улепшавају га епохом,
експлозијом, уљем на платну и гипсаним цвећем.
Миловала сам будућност,
у наручју сам носила средњи век
и осмехнула се прошле године,
певала сам песму о песми...
Данас ћутим о ћутању.

ЖИВОТ

Даћу ти слободу тако што ћу те везати
ланцем – и наставићеш даље.
Пустићу те да ходаш голих груди
са ранама од брошева и одликовања,
када прошлост боли.
Вириш иза завесе
у сфере у којима мене неће бити.
Лажем те, јер се бојим да покажем ране,
али и та лаж,
и та рана,
и преокрет,
и шанса,
и милост,
и будућност,
све си то ти,
страност коју освајам,
вештачка рука која ми је прирасла срцу
навика која стално расте са мном.
Кад сагнем главу
боље те видим,
ти звездо пала на земљу,
ти безгранично ништавило,
ког се ипак с тобом
не морам плашити.

Превео са словачког
Марџин Пребуђила